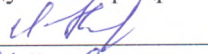


ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
Кафедра біології продуктивності тварин імені академіка О.В. Квасницького

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Завідувач кафедри

 Лариса КУЗЬМЕНКО  
“ 02 ” вересня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

(обов'язкова навчальна дисципліна)

**БІОЕТИКА І БІОБЕЗПЕКА**

освітньо-професійна програма Технологія виробництва і переробки продукції  
тваринництва

спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції  
тваринництва

галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

освітній ступінь Бакалавр


факультет Технологій тваринництва та продовольства

Полтава  
2024 / 2025 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Біоетика і біобезпека» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Мова викладання державна

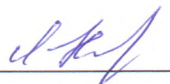
Розробник: Марія ІЛЬЧЕНКО, кандидат сільськогосподарських наук, старший дослідник, доцент кафедри біології продуктивності тварин імені академіка О.В. Квасницького

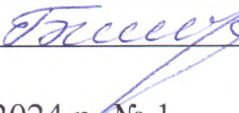
«02» вересня 2024 року  Марія ІЛЬЧЕНКО

Схвалено на засіданні кафедри біології продуктивності тварин імені академіка О.В. Квасницького протокол від 02 вересня 2024 р. № 1

протокол від 02 вересня 2024 р. № 1

Погоджено гарантом освітньої програми Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

«02» вересня 2024 року  Лариса КУЗЬМЕНКО

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва  Богдан ШАФЕРІВСЬКИЙ

протокол від 02 вересня 2024 р. № 1

## 1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані студента	обов'язкова
Рік навчання (шифр, курс)	I (204 ТВПІТ бд 2024)
Семестр	I
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	14
Самостійна робота (годин)	60
Форма семестрового контролю	залік

## 2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати у здобувачів вищої освіти системи знань і навиків з дисципліни, зміст якої охоплює проблематику, пов'язану з розвитком технологій, які стосуються наукових досліджень, питань годівлі тварин, турботи про здоров'я і життя людини і тварин, про вплив небезпечних патогенів на усе живе, що оточує людину, й на її саму.

## 3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумови відсутні.

## 4. Компетентності:

*загальні:*

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

*фахові:*

ФК 13. Здатність використовувати спеціальні знання для проведення санітарно-гігієнічних і профілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва.

## 5. Програмні результати навчання:

ПРН 19. Забезпечувати дотримання біологічної безпеки на підприємствах із виробництва та переробки продукції тваринництва.

***Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними  
результатами навчання***

<b>Програмні результати навчання</b>	<b>Очікувані результати навчання</b>
ПРН 19. Забезпечувати дотримання біологічної безпеки на підприємствах із виробництва та переробки продукції тваринництва.	Знати основні поняття та принципи біоетики і біобезпеки. Вміти використовувати отримані знання для розробки заходів щодо мінімізації біологічних ризиків. Володіти основними прийомами щодо оцінки біологічних ризиків.

### **6. Методи навчання і викладання**

*Словесні* (лекція, бесіда, розповідь-пояснення), *наочні* (демонстрування, спостереження), *практичні* (практичні роботи), *порівняння* (виявленні подібності та відмінностей між предметами і явищами), *репродуктивний* (робота з готовими зразками), *методи самостійної роботи вдома* (завдання самостійної роботи), *робота під керівництвом викладача* (виконання письмових робіт, виконання практичних завдань), *методи письмового контролю* (самостійна, контрольна робота), *методи усного контролю* (усне опитування), *комп'ютерні і мультимедійні методи* (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

### **7. Програма навчальної дисципліни**

**Тема 1.** Біоетика та біобезпека. Суть та завдання. Поняття біоетика: предмет, мета та її функції в системі охорони здоров'я. Напрямки біоетики. Важливі етапи розвитку біоетики. Ризики, пов'язані з ГМО продуктами харчування. Біологічна безпека. Біологічна безпека роботи в лабораторіях.

**Тема 2.** Правові заходи дотримання біологічної безпеки у сільськогосподарському тваринництві. Етичний аспект взаємодії людини з довкіллям та біоетичні аспекти використання тварин. Правові заходи дотримання біологічної безпеки у сільськогосподарському тваринництві. Ризики, пов'язані з ГМО продуктами харчування. Загальна характеристика правового регулювання галузі тваринництва при поводженні з генетично-модифікованими організмами.

**Тема 3.** Проблеми біобезпеки та біозахисту. Продовольча безпека та основні критерії її оцінки. Взаємозв'язок між станом здоров'я людини та екологічною ситуацією в Україні. Перспективи генної інженерії. Шлях ГМО до комерціалізації в різних країнах.

**Тема 4.** Засоби забезпечення біологічної безпеки у тваринництві. Якість та безпека продукції тваринництва. Ветеринарно-санітарні вимоги та

ветеринарно-санітарна експертиза виробництва молока. Ветеринарно-санітарна експертиза яєць. Ветеринарно-санітарна експертиза м'яса.

**Тема 5.** Біоетичні аспекти виховання поваги до здорового способу життя. Біоетичний вимір сфери охорони здоров'я. Формування здорового способу життя. Рівні і моделі формування здорового способу життя. Поняття здоров'я і його складові. Рівні здоров'я та передумови реалізації його потенціалу. Біоетична модель здоров'я. Визначення здоров'я в статуті ВООЗ і законі «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Моделі формування здорового способу життя. Фактори ризикованої поведінки.

**Тема 6.** Напрямки та методи біоетики. Моделі етичного мислення: дедуктивний аналіз, індуктивний аналіз, альтернативні методи та підходи. Теорія добродесної етики як альтернативний підхід до етичного мислення. Теорія розумової рівноваги як «повна теорія біоетики». Дедуктивний аналіз з використанням теорії І. Канта. Дедуктивний аналіз з використанням теорії утилітаризму. Дедуктивний аналіз з використанням методу принципалізму. Кентаврівський характер, напрямки біоетики і критерії прийнятності етичних теорій. Казуїстичний метод індуктивного аналізу. Етика турботи в індуктивному аналізі. Феміністська етика в індуктивному аналізі.

**Тема 7.** Біоетичний контроль генетичних технологій. Сучасні генетичні технології та біоетичні принципи їх використання. Міжнародне біоетичне регулювання питань генетичних досліджень. Біоетичні аспекти проекту «Геном людини». Сучасні технології клонування та їх біоетична оцінка. Міжнародне правове та етичне регулювання питань клонування. Міжнародне правове та біоетичне регулювання питань генної терапії.

**Тема 8.** Біоетичні аспекти агротехнологій. Генетична інженерія рослин. Концепції регулювання взаємовідносин людини і природи. Ідея коеволюційного розвитку людини і природи. Агроекологічні проблеми розвитку і шляхи їх розв'язання. Антропогенний вплив на природу.

**Структура (тематичний план) навчальної дисципліни**

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма (204 ТВППТ бд 2024)			
	Усього	у тому числі		
л		п	с.р	
<b>Тема 1.</b> Біоетика та біобезпека. Суть та завдання.	11	2	2	7
<b>Тема 2.</b> Правові заходи дотримання біологічної безпеки у сільськогосподарському тваринництві.	11	2	2	7
<b>Тема 3.</b> Проблеми біобезпеки та біозахисту.	11	2	2	7
<b>Тема 4.</b> Засоби забезпечення біологічної безпеки у тваринництві.	11	2	2	7
<b>Тема 5.</b> Біоетичні аспекти виховання поваги до здорового способу життя.	11	2	2	7
<b>Тема 6.</b> Напрямки та методи біоетики.	12	2	2	8
<b>Тема 7.</b> Біоетичний контроль генетичних технологій.	12	2	2	8
<b>Тема 8.</b> Біоетичні аспекти агротехнологій.	11	2	-	9
<b>Усього годин</b>	<b>90</b>	<b>16</b>	<b>14</b>	<b>60</b>

### 8. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
	денна форма (204 ТВППТ бд 2024)
<b>Тема 1.</b> Біоетика та біобезпека. Суть та завдання.	2
<b>Тема 2.</b> Правові заходи дотримання біологічної безпеки у сільськогосподарському тваринництві.	2
<b>Тема 3.</b> Проблеми біобезпеки та біозахисту.	2
<b>Тема 4.</b> Засоби забезпечення біологічної безпеки у тваринництві.	2
<b>Тема 5.</b> Біоетичні аспекти виховання поваги до здорового способу життя.	2
<b>Тема 6.</b> Напрямки та методи біоетики.	2
<b>Тема 7.</b> Біоетичний контроль генетичних технологій.	2
<b>Тема 8.</b> Біоетичні аспекти агротехнологій.	-
<b>Разом</b>	14

### 9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма (204 ТВППТ бд 2024)
Тема 1. Біоетика та біобезпека. Суть та завдання.	7
Тема 2. Правові заходи дотримання біологічної безпеки у сільськогосподарському тваринництві.	7
Тема 3. Проблеми біобезпеки та біозахисту.	7
Тема 4. Засоби забезпечення біологічної безпеки у тваринництві.	7
Тема 5. Біоетичні аспекти виховання поваги до здорового способу життя.	7
Тема 6. Напрямки та методи біоетики.	8
Тема 7. Біоетичний контроль генетичних технологій.	8
Тема 8. Біоетичні аспекти агротехнологій.	9
<b>Разом</b>	60

### 10. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

### 11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 19. Забезпечувати дотримання біологічної безпеки на підприємствах із виробництва та переробки продукції тваринництва.	Опитування виконання завдань самостійної роботи виконання вправ на практичних заняттях тестові завдання

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним програмним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

#### Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	виконання завдань самостійної роботи	виконання вправ на практичних заняттях	тестові завдання	
Тема 1. Біоетика та біобезпека. Суть та завдання	2	5	4		11
Тема 2. Правові заходи дотримання біологічної безпеки у сільськогосподарському тваринництві	2	6	4		12
Тема 3. Проблеми біобезпеки та біозахисту	2	6	4		12
Тема 4. Засоби забезпечення біологічної безпеки у тваринництві	2	6	4		12
Тема 5. Біоетичні аспекти виховання поваги до здорового способу життя	2	6	4		12
Тема 6. Напрямки та методи біоетики	2	6	4		12
Тема 7. Біоетичний контроль генетичних технологій	2	6	4		12
Тема 8. Біоетичні аспекти агротехнологій	2	5	-	10	17
<b>Разом</b>	16	46	28	10	100



## Шкала та критерії оцінювання

### опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	відмінна відповідь на питання під час опитування, здобувач добре володіє матеріалом лекції
1	відповідь на питання під час опитування з помилками, здобувач погано орієнтується в питаннях лекції

### виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Виконані всі завдання, викладені результати та висновки по роботі, відмінна відповідь.
3	Виконані всі завдання, викладені результати та висновки по роботі, добра відповідь.
2	Виконані не всі завдання, відповідь середнього та нижче середнього рівня.
1	Виконані не всі завдання, відповідь нижче середнього рівня, не може відповісти на додаткові питання.

### виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
5-6	Повністю розкрита відповідь, відмінне виконання завдань самостійної роботи, чітка повна відповідь на додаткові запитання.
4	Повністю розкрита відповідь та відмінне виконання завдань самостійної роботи
3	Розкрита відповідь та повне виконання завдань самостійної роботи, допускаються невеликі неточності
2	Питання розкриті не повністю, не виконані деякі завдання
1	Питання розкриті не повністю, виконано менше 20 % завдань

## 12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене під час вивчення навчальної дисципліни.

Викладання дисципліни не потребує спеціальних інструментів, обладнання та програмного забезпечення.

### **13. Політика навчальної дисципліни**

#### **- щодо термінів виконання та перескладання**

Перескладання видів робіт відбувається відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproosvitniyprocesnasayt.pdf>) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf>). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин.

Практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це деканат факультету, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Декан факультету своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу декана. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує декан факультету за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

#### **- щодо академічної доброчесності**

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

#### **- щодо відвідування занять**

У відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в

Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproosvitniyprocernasayt.pdf>) відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

**- щодо зарахування результатів неформальної/інформальної освіти**

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

**- щодо оскарження результатів оцінювання**

Відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf>) здобувачі вищої освіти мають право оскаржувати результати поточного або семестрового контролю, якщо вони не погоджуються з отриманою оцінкою. Після оголошення результатів студент може звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо оцінки. Якщо в процесі обговорення не вдається вирішити спірну ситуацію, здобувач освіти має право оскаржити результати контрольних заходів.

Підставами для оскарження можуть бути випадки недотримання викладачем встановленої системи оцінювання, зазначеної в робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання, або наявність конфлікту інтересів, про існування якого студент не був і не міг бути обізнаним до проведення оцінювання. Оскаржити результат можна не пізніше наступного робочого дня після його оголошення.

## 14. Рекомендована література

### Основна

1. Запорожан В. М., Аряєв М. Л. Біоетика та біобезпека : підручник. Київ : Здоров'я, 2013. 288 с.
2. Запольський А. К., Українець А. Екологізація харчових виробництв : Підручник. Київ : Вища школа, 2005. 423 с.
3. Москаленко В. Ф., Попов М. В. Біоетика : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2005. 224 с.
4. Новосельська Л. П., Іващенко Т. Г., Ганзюра В. П., Кулінич О. П. Основи біобезпеки : навч. посіб. Київ: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 180 с.

5. Пономарьов П. Х., Сирохман А. Б. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини : навч. посіб. Київ : Лібра, 1999.

**Допоміжна**

1. Згречча Е., Спаньйоло А.Дж., П'єтро М.Л. Біоетика. Львів: ЛОБФ «Медицина і право». 672 с.
2. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. Київ. Сфера. 1997. 270 с.
3. Рікер П. Право і справедливість. Київ: Дух і літера, 2002. 218 с.